

KEMIN KAUPUNKI

2022

**ARVIOINTI-
KERTOMUS**

Sisällysluettelo

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS 1

2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA 2

3. TALOUDEN TASAPAINOTUSSUUNNITELMA 5

4. KAUPUNGIN TOIMIALOJEN TARKASTUS 8

4.1. Kaupunginhallitus ja valtuusto 8

4.2. Elinvoimalautakunta 12

4.3. Hyvinvointilautakunta 14

4.4. Ympäristölautakunta 16

4.5. Perusturvalautakunta 17

5. KONSERNIN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI 19

6. MUUT TOIMINNAN ARVOINNIT 20

7. TARKASTUSLAUTAKUNNAN KANNANOTTO 21

1. Puheenjohtajan katsaus

Kirjoitan tätä puheenjohtajan katsausta toukokuisena, sateisena päivänä. Yhtä harmaa kuin keli on myös Kemlin kaupungin tulevaisuus, jos katsomme kaupungin toimintaa pelkästään talouden sopeuttamisen ja talouslukujen kautta. Viime vuoden arviointikertomuksessa vertasin Kemlin kaupungin taloudentilaa viimaksi. Tänä vuonna voisin käyttää vertauskuvana vuoden 1982 Mauri-myrskyä.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arviointikertomuksen myötä tuottaa kaupunginvaltuustolle sellaista arviointityötä, joka auttaa kehittämään talouden ohjauksessa. Arvioinnin yhtenä painopistealueena oli toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen konserniyhtiöissä. Valitettavasti on todettava, että konsernin tilinpäätöslukujen valmistuminen viivästyi eikä tilintarkastaja voinut tarkastaa kaupungin tilinpäätöstä vuodelta 2022 normaalin aikataulun mukaan. Näin ollen tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan velvoittanut, että jatkossa tilinpäätösasiakirjojen tulee olla kuntalain 113 § mukaisesti valmiina maaliskuun loppuun mennessä tilintarkastusta varten.

Kemlin kaupungin haasteena eivät ole olleet pelkästään viime vuosien maailmanlaajuiset kriisit. Taistelu koronaa vastaan, energiakriisi, inflaatio ja Euroopassa käytävä sota ovat aiheuttaneet taloudellisten kriisien lisäksi myös henkistä painolastia. Kemissä jatkettiin Stora-Enson tehtaan lakkauttamisen jälkeistä äkilliseen rakennemuutokseen liittyvä työtä tuloksellisesti. Lähivuosina on odotettavissa Veitsiluodon alueen teollinen uudelleensyntyminen. Toivokaamme yhdessä myrskyn laantumista.

Kemlin kaupunginvaltuusto päätti keväällä 2022 yksimielisesti talouden sopeuttamispäätöksestä, jonka myötä talousarvion valmistelu tehtiin hyvin tiukkojen menoraamien puitteissa. Kaupungin koko henkilökuntaan kohdistuvat yhteistoimintaneuvottelut saatiin toteutettua ilman suoria irtisanomisia. Samaan aikaan valmistauduttiin siirtämään sote-palvelut vuoden 2023 alussa aloittaneelle Lapin hyvinvointialueelle. Nämä kaupungin sisäiset haasteet toivat varmuudella painolastia työssä jaksamiseen koko kaupungin henkilöstölle Kasvamme kokoiseksi – tavoite vaatii ponnisteluita kaupungilta, jonka asukasluku on jo pitkään ollut laskussa. Merkittävä kattamaton alijäämä, lainakannan suuruus ja siihen liittyvä korkoriski ovat vieneet meidät kriisikuntana kuilun partaalle.

Kemi on kaunis, pieni merenrantakaupunki, jossa olemme tottuneet viimaan ja tiedämme, että tuulikin laantuu ja lämmin auringonpaiste tuo toiveen paremmasta.

Haluan kiittää kaupungin tärkeintä voimavaraa eli koko henkilöstöä. Lisäksi haluan kiittää luottamushenkilöitä ja tarkastuslautakunnan arviointikohteiden edustajia. Lämmin kiitos tarkastuslautakunnan jäsenille aktiivisesta työstä vuoden aikana. Erityiskiitos kaupunkitarkastajalle Maria Vaittiselle ja lautakunnan sihteerille Anutiina Tervonen-Aholle.

2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on kaupunginvaltuuston asettama lakisääteinen lautakunta, jonka tehtävistä on määrätty kuntain 121 §:ssä. Sen mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kemin kaupungin hallintosäännön 10 § mukaan tarkastuslautakunnassa on 10 jäsentä. Valtuusto valitsee lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei voi toimia konserniyhtiöiden tai säätiöiden hallituksen jäsenenä eikä lautakunnan jäsenenä.

Tarkastuslautakunta antaa vuosittain kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen siitä, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Samassa yhteydessä tarkastuslautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja mahdollisen toimenpideohjelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tilinvuoden 2022 aikana tarkastuslautakunnan esittelijöinä ovat toimineet lautakunnan puheenjohtaja, kaupunkitarkastaja Atte Karjalainen 18.10.2022 asti, 30.11.2022 – 15.1.2023 kaupunginlakimies Essi Salmela ja 16.1.2023 alkaen kaupunkitarkastaja Maria Vaittinen. Lautakunnan sihteerinä on toiminut hallintosihteeri Anutiina Tervonen-Aho.

Arviointityötänsä varten tarkastuslautakunta kerää tietoaineistoa kaupungin johdon, viranhaltijoiden ja muiden asiantuntijoiden kuulemisista. Arviointityön tulokset kootaan vuosittain tehtävään arviointikertomukseen, joka käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Käsitelyn jälkeen kaupunginhallitus pyytää vastauksia arviointikertomuksen kannanottoihin ja ne käsitellään syksyisin valtuustossa. Vuoden 2022 arviointityön pohjana ovat tarkastuslautakunnan 31.8.2022 § 62 hyväksymä tarkastuslautakunnan työohjelma, kaupungin talousarvio ja –suunnitelma 2022–2025 sekä hyväksytyt käyttösuunnitelmat, hyvinvointikertomus- ja suunnitelma sekä vuoden 2022 tilinpäätös ja kaupunkistrategia.

Tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on seurata kunnan toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden toimintaa. Lautakunta sopii keskinäisellä työnjaolla eri toimielinten hallinnon seuraamisesta sekä kerää tietoja palvelutoiminnan toimivuudesta ja tavoitteiden toteutumisen tilanteesta. Salassa pidettävän aineiston käytettäväksi saamisesta lautakunta päättää erikseen.

Ulkoisesta tilintarkastuksesta vastaa KPMG ja vastuullisena tilintarkastajana Heidi Hyry KHT, JHT. Tilintarkastussuunnitelma on esitelty tarkastuslautakunnalle 31.8.2022 ja tilintarkastuskertomus 6.6.2023.

**TARKASTUSLAUTAKUNNAN
KOKOONPANO 2022**

Sari Ekorre puheenjohtaja
Varalla Sisko Korrensalo

Mikko Anttila varapuheenjohtaja
Varalla Jami Kinnunen

Milla Hietala
Varalla Janne Saarijärvi

Kimmo Peltonen
Varalla Petri Ronkainen

Essi Rytilahti
Varalla Mika Hannuksela

Mauri Jaakkonen
Varalla Tanja Nordlund

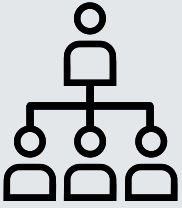
Heidi Anttila
Varalla Pasi Heikkinen

Petri Kittilä
Varalla Aki Pyykkö

Merja Heikka
Varalla Anne-Mari Salin

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja vastualueet

Kaupunginhallitus: Sari Ekorre ja kaikki jäsenet

Elinvoimalautakunta: Milla Hietala ja Mauri Jaakkonen

Hyvinvointilautakunta: Heidi Anttila ja Petri Kittilä

Perusturvalautakunta: Mikko Anttila / Jami Kinnunen ja Sari Eilittä

Ympäristölautakunta: Merja Heikka, Kimmo Peltonen ja Essi Ryttilähti

Mauri
Jaakkonen
Aurinkoranta

Milla Hietala
Jäänmurtaja Sampo

Essi Ryttilähti, Kimmo Peltonen ja Merja Heikka

Heidi Anttila - Meri ja saaristo

Petri Kittilä
Rytikari

Sari Eilittä

Sari Ekorre - Kaupungintalo
jylhänä maamerkinä

3. Talouden tasapainotussuunnitelma

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt vuoden 2022 talousarvion 13.12.2021 § 158. Lisäksi valtuuston on päättänyt talouden tervehdyttämisen prosessista talousarviokäsittelyssä. Valtuusto on käsitellyt kaupungin talousarviota 4.4.2022 § 29 sekä 2.5.2022 § 40.

Tarkastuslautakunta on kuullut talouden tasapainotuksesta kaupunginjohtaja Matti Ruotsalaista, talouspäällikkö Katri Hebergiä, ympäristöjohtaja Mika Grönvallia, työllisyyspäällikkö Riitta Hakalaa, elinvoimajohtajan tehtävässä 1.2.2023 aloittanutta Kimmo Heikkaa sekä hyvinvointijohtaja Kaisa Rauvalaa. Kaikki toimialueet ovat tehneet toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi, mutta laskelmat osoittavat, ettei Kemin kaupungin talous ole tasapainossa.

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kemin kaupungin talousarvio 2022 ja talousarvio 2023 on laadittu kuntalain 110 §:n vastaisesti. Kaupunginhallituksen on ohjattava nykyistä vahvemmin talouden tasapainottamistyötä.

Talouden seuranta toimii kaupungissa hyvin eri toimialueilla, mutta varsinaiset toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi ja ylityksiin reagoiminen vuoden aikana ovat haaste. Miten toimialueet ovat reagoineet vuoden aikana talousarvioylityksiin? Toimialuejohtajilta ja esimiehiltä toivotaan vuorovaikutusta työntekijöiden suuntaan ja rohkeutta tehdä toiminnallisia muutoksia.

Talouden tasapainottamisen suunta on oikea, mutta talouden tasapainottamiseksi on vielä käytävä läpi organisaation toimintaa erotellen lakisääteiset tehtävät vapaaehtoisista tehtävistä sekä suhteutettava palvelut yhä vähenevään väestöön. Kemin kaupunki ei halua kriisikunnaksi ja siksi työtä talouden tasapainottamiseksi tulee jatkaa. Kemin kaupunki täyttää arviointimenettelyn käynnistämisen kriteerit johtuen kattamattomasta alijäämästä.

Arviointimenettely

Kuntalain (410/2015) 118 §:n mukaan kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos laissa määritellyt erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn (kriisikuntamenettelyn) edellytykset täyttyvät

Seuraavin perustein

jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

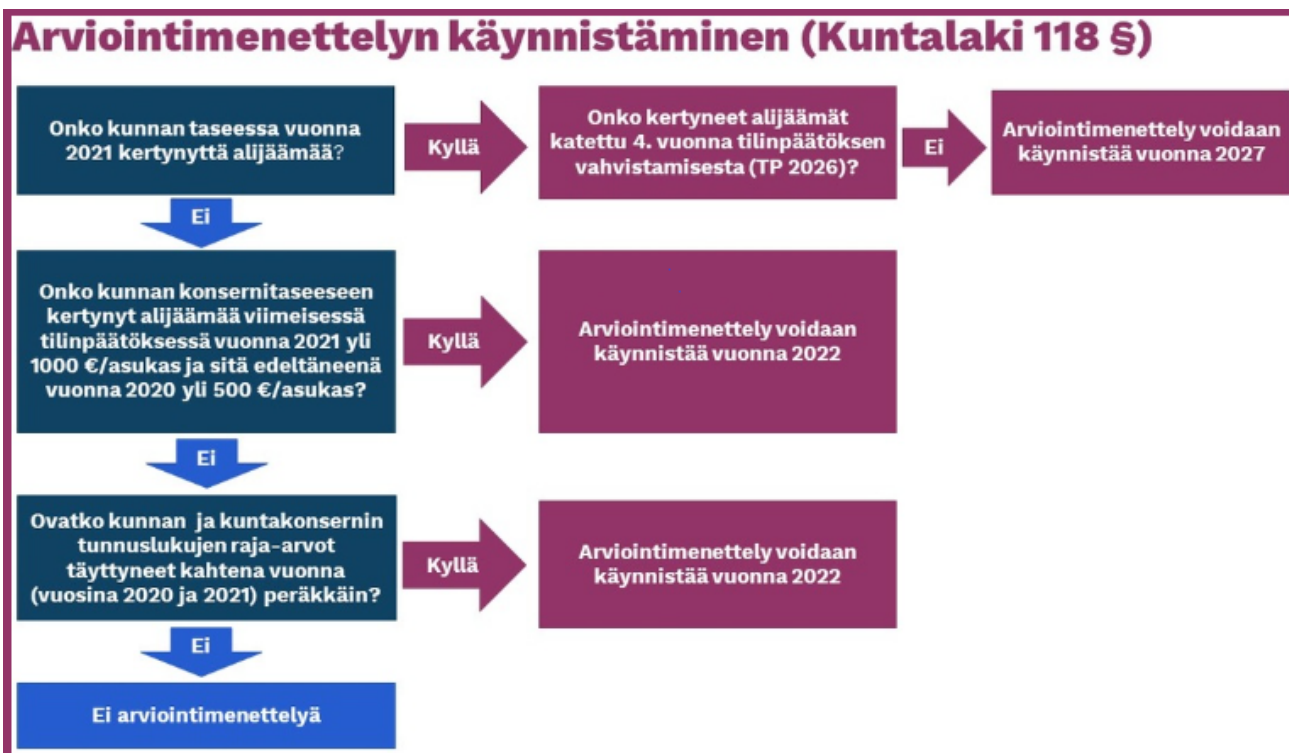
TAI

jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1.000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa

TAI

jos rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet **kaikki** seuraavat raja-arvot

- kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;
- kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

KEMIN TALOUDEN TASAPAINO

Alkuperäinen talousarvio 2022 kvalt 13.12.2021 § 158

TALOUDEN TASAPAINO	TP2021	TA2022	TS2023	TS2024	TS2025
Taseen yli/alijäämä	-13 102	-15 036	-17 968	-14 428	-10 396
Tilikauden yli/alijäämä	-1 934	-2 932	3 540	4 032	6 264
Yli/alijäämä tilikauden lopussa	-15 036	-17 968	-14 428	-10 396	-4 132

Muutettu talousarvio 5.9.2022 § 60

TALOUDEN TASAPAINO	TP2021	TA2022muu	TA2023	TS2024	TS2025	TS2026
Taseen yli/alijäämä	-13 102	-15 036	-16 773	-11 942	-9 940	-6 253
Tilikauden yli/alijäämä	-1 934	-1 737	4 831	2 002	3 687	4 121
Yli/alijäämä tilikauden lopussa	-15 036	-16 773	-11 942	-9 940	-6 253	-2 132

Tilinpäätös 2022 tilanne

TALOUDEN TASAPAINO	TP2021	TP2022	TA2023	TS2024	TS2025	TS2026
Taseen yli/alijäämä	-13 102	-15 036	-18 857	-14 026	-12 024	-8 337
Tilikauden yli/alijäämä	-1 934	-3 821	4 831	2 002	3 687	4 121
Yli/alijäämä tilikauden lopussa	-15 036	-18 857	-14 026	-12 024	-8 337	-4 216

Talousarvio 2023 kvalt 12.12.2022 § 104

TALOUDEN TASAPAINO	TP2022	TA2023	TS2024	TS2025	TS2026
Taseen yli/alijäämä	-15 036	-18 857	-14 026	-12 024	-8 337
Tilikauden yli/alijäämä	-3 821	4 831	2 002	3 687	4 121
Yli/alijäämä tilikauden lopussa	-18 857	-14 026	-12 024	-8 337	-4 216

TP 2021 luvuissa käytetään korjattuja lukuja, jotka löytyvät tilinpäätöksen liitetiedoista

4. Kaupungin toimialojen tarkastus

4.1. Kaupunginhallitus ja valtuusto

Kemin kaupunkistrategian visiona on *Elinvoimainen ja viihtyisä kotikaupunki* Kemi. Kaupungin arvot ovat *ihmisläheisyys, luovuus ja vastuullisuus*. Strategisina päämäärinä ovat vetovoimainen kaupunki, hyvinvoivat asukkaat sekä sujuva arki. Lisäksi Kemin kaupungin ympäristöpolitiikan mukaisesti kaikessa kaupungin suunnittelussa, toiminnassa ja päätöksenteossa huomioidaan ympäristövaikutukset.

Kaupunkistrategian käsittelyn tavoitteena vuonna 2022 oli strategian päivittäminen ja sen vastaaminen tulevaisuuden haasteisiin. Päivitys tiivisti hyvin kaupunkistrategiaa. Strategian tulee olla niin selkeä, että sen pystyy kuka tahansa lukemaan. Kaupunkistrategia on työkaluna onnistunut ohjaamaan toimialojen päätöksentekoa. Laadullista otetta toivotaan lisää, esimerkiksi keskusviraston mittarina 'kyselyt ja tutkimukset' kohtaan toivottaisiin vielä lisäksi tutkimustulosten analysointia ja keskittymistä laadullisiin näkökohtiin. Strategian jalkauttamista voisi myös suunnitelmallisesti lisätä, jotta yksittäinen työntekijä ja luottamushenkilö oivaltaa, mitä strategia tarkoittaa oman tekemisen osalta. Toimiyksiköissä voitaisiin miettiä strategian viemistä käytännön työhön. Tarkastuslautakunta haluaa kuulla, miten eri toimialoilla strategia on jalkautettu organisaation eri tasoille?

Kaupunkistrategian toteutumisasteet, sivulla 11 ja sivulta 62 eteenpäin, pohjautuvat strategisten päämäärien toteutumiseen. Strategiset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. Tarkastuslautakunta edellyttää, että jatkossakin strategiaa käytetään Kuntalain 37 §:n mukaisesta kaiken toiminnan lähtökohtana.

Osallistava budjetointi on hyvä ja demokraattinen toimintatapa, jolla vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta kuulemalla kuntalaisia. Painopistealue on erittäin hyvin valittu: lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittäminen ja aktiivisuuden lisääminen osana koronatoipumista.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan osallistavan budjetoinnin käytäntöä on syytä jatkaa.

Vuoden 2022 aikana teatterin toiminta kaupungin omana toimintana ajettiin alas yhtenä prosessina vaikean taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Prosessi on ollut pitkä ja vaikea. Teatterin toiminnan vaikutusta kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja aktiivisuuden merkitykseen ei ole arvioitu riittävästi. Tilaratkaisun viivästyminen aiheutti hankaluuksia uuden perustetun yhdistyksen toiminnalle. Valtuuston linjauksen mukaan kaupungin tulee jatkossakin huolehtia teatteriyhdistyksen tosiasiallisista toimintaedellytyksistä. Kemi Cardin hyödyntämistä teatteritoiminnan edistämiseksi voisi vielä selvittää.

Henkilöstömenot ovat kaupungin suurin yksittäinen menoerä. Tarkastuslautakunta haluaa tuoda esille perusesihenkilötyön merkityksen ja sen, että työntekijöiden kanssa tulisi käydä säännöllisesti keskusteluja. Keskusteluja on hyvä käydä erilaisilla kokoonpanoilla. Kehityskeskustelut ovat työntekijän oikeus, mutta vuorovaikutus ei voi rajoittua yksistään kehityskeskusteluihin, vaan esihenkilöiden on varattava arjessa aikaa työntekijöiden kohtaamiseen. Mikä oli kehityskeskustelujen toteutumisaste vuonna 2022? Onko kehityskeskustelulomakkeessa kysymyksiä liittyen työn merkityksellisyyteen ja stressin hallintaan? Miten kaupungissa edistetään keskustelukulttuuria ja kannustetaanko työntekijöitä mielipiteiden esille tuomiseen? Seurataanko esille nousseiden esim. kehittämisideoiden ja muiden työhön liittyen toimenpiteiden toteutumista riittävästi?

Työsuojelu- ja yhteistyötoimikunta on päivittänyt kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman vuosille 2022-2025. Esihenkilön on tunnistettava syrjintää ja eriarvoista kohtelua aiheuttavat tekijät. Toimintaohjeet ja -suunnitelmat tulee tarkistaa toiminnan kohteiden ja käyttäjien näkökulmasta, jotta niissä ei ilmene välillistä syrjintää. Oman toiminnan arviointi on tärkeää niin esihenkilöillä kuin muillakin työntekijöillä, jotta tahaton syrjintä saadaan kitkettyä pois työyhteisöistä. Hyvänä nähdään, että tasa-arvotyöryhmä seuraa suunnitelman painopistealueiden toteutumista.

Sairauspoissaolojen vähentämishjelma edellyttää työhyvinvoinnin johtamista strategisella tasolla. Tarkastuslautakunta seuraa sairauspoissaolojen kehittymistä jatkossakin. Tukea tehtäviinsä esihenkilö saa paitsi omalta esihenkilöltä myös työsuojeluasiantuntijoilta ja työterveyshuollolta. Miten korvaavan työn malli on toteutunut käytännössä? Ovatko työolot sekä työvälineet riittävän hyvät? Tämän arvioinnissa on syytä huomioida sekä ergonomian toteutuminen että uuden oppimisen kuormittavuus. Työvälineiden soveltuvuuden lisäksi on syytä arvioida työntekijöiden eettistä kuormitusta, työilmapiiriä ja psykologista turvallisuutta. Luodaanko työntekijöille riittävän turvallinen ilmapiiri, jossa jokainen uskaltaa olla oma itsensä?

#MutkatontaElämää

#EasyLiving

#UusiutuvaKunta

Kaupunki tukee henkilöstöjohtamista kerran kuukaudessa järjestettävissä johtamisfoorumeissa. Tarkastuslautakunta esittää, että toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan. Laadullisia henkilöstötutkimuksia on syytä tehdä jatkossakin. Onko esihenkilöille tarjolla riittävästi tukea ja koulutusta sekä seurantaa henkilöstöjohtamisen tueksi? Mikä on kaupungin kyky reagoida yksittäisiin onnettomuuksiin ja kriiseihin, jotka vaikuttavat kuntalaisten tai työntekijöiden hyvinvointiin, mutta jotka eivät kuitenkaan ole laajempaan varautumissuunnitelmaan kuuluvaa?

Hyvinvointisuunnitelma ja hyvinvoivat kuntalaiset. Kaupunkistrategian mukaan kaupungin tulee edistää kaikkien kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Hyvinvointitoimialan painopistenä ovat vahvasti olleet lapset ja nuoret. Hyvinvointitoimiala ei ole toimenpiteissä listannut, miten ikäihmisten hyvinvointia edistetään. Ympäristötoimialalla esteettömyys on nostettu hyvin esille. Esteettömyyden merkitys nousi esille myös vanhus- ja vammaisneuvoston kuulemisessa. Talviolosuhteet asettavat haasteet esteettömyyden toteutumiselle, joten tähän kestoteeman toteutumiseen on syytä paneutua jatkossakin. Perusturvatoimialalla ikäihmiset on huomioitu muun muassa ikäihmisten Pruntsin sekä välimuotoisen asumispalvelun ja kohtaamispaikkojen kehittämisessä.

Ikävihreä Pruntsi -hankkeessa on kehitetty vuoden 2021 aikana hyviä suunnitelmia ikä- ja muistiystävällisestä asuinalueesta, jotka hyödyntäisivät asuin- ja elinympäristön mahdollisuuksia hyvinvoinnin edistäjänä kestävän kehityksen periaattein ja tarjoaisi sosiaali- ja terveystalvuuksia uudella tavalla. Suunnitelman pohjana on sekä kansallinen ohjaus, että Kemian kaupungin strategiat ja ohjelmat. Suunnitelmien vieminen käytäntöön jäi tulevaisuuteen ja asiaa on syytä jatkossakin edistää.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa kaupungin strategiset päämäärät on otettu hyvin huomioon samoin Lapin ja Kemian alueen nuorisotyötä ohjaavat arvot. "Nuoriso-ohjaajan tehtävä on järjen siementen istutus." Tämä on Kemissä koko perusnuorisotyön lähtökohta ja toimintatapa, mikä viittaa pitkäjänteiseen työhön nuorten parissa. Nuorisotyön tavoite on jalkautua nuorten pariin eikä tehdä töitä vain seinille. Nuorisotyö tekee työtä oikealla otteella lähestyen nuoria ja panostaen aitoon läsnäoloon ja nuorten kohtaamiseen.

Rajalliset resurssit on huomioitu hyvin tekemisessä.

Keep up the good work!

Mitä kaupunki voi tehdä koulupsykologien saatavuuden edistämiseksi? Onko koulun perustoiminnassa tai kouluterveydenhoidon resurssissa huomioitu koulupsykologien puute? Nuorisotyö ja Suomen harrastamisen malli on koettu toimivana. Urheiluakatemia nähdään myös myönteisenä. Sote-uudistuksen myötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö jää kuntaan ja siitä tulee jatkossakin huolehtia, vaikka varsinaisista sote-kuluista vastaa hyvinvointialue / valtio. Varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa käytetään inklusiivisen koulun periaatteita. Toteutuuko erityinen tuki koululuokissa riittävästi? Onko opettajia kuultu asiassa? Olemmehan yhä avoin ja luotettava arjen kumppani?

Sähköiseen asiointiin ja arkistointiin siirtyminen on osa sujuvaa asioimista. Digitalisaatiossa on oltu myönteisesti mukana, vaikka se vaatii organisaatiolta resursoimista. Järjestelmien toiminnan ymmärtäminen ei voi olla yksin arkistosta ja kirjaamisesta vastaavien varassa, vaan koko henkilöstö on koulutettava ymmärtämään sähköisen asianhallinnan ja arkistoinnin tärkeys.

Tarkastuslautakunta haluaisi tietää lisää valtuusto- ja kuntalaisaloitteiden käsittelystä. Paljonko on keskeneräisiä valtuusto- ja kuntalaisaloitteita? Valtuustoaloitteiden laatimiseen liittyen voisi järjestää valtuustoinfon, jossa ohjeistetaan aloitteiden laatimisessa. Käsittelevätkö valtuustoryhmät aloitteet perinpohjaisesti ennen kuin ne luovutetaan eteenpäin? Onko myös muiden puolueiden edustajilla mahdollisuus osallistua halutessaan valtuustoaloitteeseen?

Tilinpäätöksessä sivulta 95 eteenpäin hankkeiden toteutuminen on kuvattu esimerkillisesti. Esitys on selkeä ja se on helposti luettavissa. Hankkeiden budjetista, tavoitteista ja toteutumisesta saa kaiken tarvittavan tiedon.

Vihreä ja kestävä Kemi -sertifikaatteja laajennettiin kaikille kouluille sekä Kivikon ja Hepolan päiväkodeille. Minkälaisia toimenpiteitä kouluille ja päiväkodeille on tehty tässä yhteydessä ja millaisia suunnitelmia on ulkopuolisen laadunvalvonnan kehittämiseksi? Sertifikaatti ei saisi olla toiminnan itseisarvo eikä siihen nojaaminen saa estää muun toiminnan kehittämistä. Kaupunki on hakemassa nuorisovaltuustomyönteinen kuntasertifikaattia. Mitä konkreettisia tekoja tätä varten on suunniteltu? Sertifikaattien tarkoitus ei ole koristaa kaupunginhallituksen kokoushuoneen seiniä, vaan niillä on syvempi merkitys.

Kaupunkilaisten mielipiteiden selvittäminen on eri asia kuin pelkkä muodollinen kuulemisen mahdollistaminen. Olisi hyvä, että kaupunkilaisten näkemys tulee aidosti huomioiduksi merkittävässä hankkeissa kuten kouluverkko tai monitoimihalli. Tämän eteen tulee myös nähdä vaivaa ottaen huomioon eri toimijat kuten kolmas sektori ja yrittäjät.

4.2. Elinvoimalautakunta

Elinvoimatoimiala ei ole pysynyt kaikilta osin talousarviossa. Toimintatuotot jäivät 698 000 euroa alle tavoitteen. Maan myyntituotot eivät ole toteutuneet odotetusti. Toimintakulut toteutuivat myös 471 000 euroa talousarviota pienempänä. Katetasolla heikkenemistä oli 227 000 euroa.

Kävelykadun kehittämisessä kaupunkistrategian keskeiset tavoitteet asettuvat vastakkain: yritysmyönteisyys ja vihreät arvot. Kävelykadun kehittämiseen rajoittavasti vaikuttavat jo voimassa olevat erilaiset sopimukset yrittäjien kanssa. Myönteistä on, että asiasta on keskusteltu ja mielipiteitä on otettu huomioon. Suurimman haasteen aiheuttaa tavoitteiden ristiriita.

Veitsiluodon alueen kehittämisessä ja ÄRM-työssä kaupunki on onnistunut. Kaupungin vetovoimaisuutta on osattu lisätä ja yrittäjyyttä tukea. Yritystoiminnan neuvonta ja tukeminen esimerkiksi kaavoitusratkaisuilla on elinvoiman kannalta tärkeää. Kaupunkistrategian mukaisesti yritysmyönteisyyden on oltava toiminnan keskiössä. Erikokoisia yrittäjiä on kohdeltava tasapuolisesti. Isoilla valtakunnallisilla yrityksillä on resurssia sopeutua muutokseen ja neuvotella. Myös paikallisten pienyrittäjien mahdollisuudet tulee huomioida tasapuolisuuden nimissä. Pk-yrittäjien merkitys työllisyyteen on suuri. Paikallisten yritysten toiminta näkyy myös kaupungin yhteisöverotuotoissa.

Työllistämisen eteen tehtävä työ on ollut tehokasta. Elinvoimalautakunta on seurannut työllisyystilannetta joka kokouksessa. Työllisyysaste on edelleen korkea, mutta uusia työpaikkoja ja yrityksiä on tullut lisää. Kiertotaloushanke on edennyt tavoitteiden mukaan. Työtoiminta on laajaa ja sitä on kehitetty monipuolisesti.

Matkailua on kehitetty koronan seurauksena kohti kotimaan matkailua. On myös tärkeää, että matkailutoimijoille ja kaupungin suunnitelmien tueksi tuotetaan tilastotietoa matkailun eri käyttäjäryhmien käytöksestä kuten kotimaan matkailun tosiasiallisesta määrästä ja viipymästä. Elinvoimatoimialaan kuuluvan Kivalo-opiston toiminta on lähtenyt elpymään koronan jälkeen. Kivalon toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja siinä on selkeä kehittämisote. Kivalon toiminta pysyy talousarviossa.

Elinvoimatoimialaa koskeviin kuntalaisaloitteisiin ja valtuustoaloitteisiin on reagoitu nopeasti. Ne on valmisteltu ripeästi ja viety eteenpäin kaupunginhallitukseen. Yhteistyö elinvoimalautakunnan ja kaupunginhallituksen välillä toimii hyvin.

Kemi-kortteja on ollut kahdenlaisia. Kemi Cardin sai käyttöönsä kuka tahansa. Kemiläisten kortti myönnettiin hakemuksesta vain kemiläisille. Kemi Cardin yhdistäminen yhdeksi kortiksi on hyvä, mutta sähköinen kortti ei välttämättä palvele kaikkia kaupunkilaisia. Kaikilla kaupunkilaisilla ei ole älypuhelinta. Cardu-sovelluksen toiminnassa on myös ajoittain ongelmia.

Asemakaavoista poikkeaminen on joustavaa viranomaistyötä. On myönteistä, että asioita tarkastellaan tapauskohtaisesti ja tarvittaessa joustetaan, jos perustelut ovat olemassa ja kyseessä on tarkoituksenmukainen muutos.

Karjalahden pohjoisosan asemakaavan muutos osoitti, kuinka paljon suunnittelua ja viranomaistyötä vaatii, kun iso toimija haluaa tulla alueelle. Millaisia vaikuttavuusarviointeja on tehty? Lisääkö kyseinen muutos vetovoimaa ja muiden yritysten kiinnostusta sijoittua alueelle? Onko kaupungilla riittävää sopimusosaamista ja onko tässä huomioitu riskienhallinta? Olisiko kaupungin mahdollista hankkia ulkopuolista sopimusosaamista ostopalveluilla?

Tarkastuslautakunnan jäsen Milla Hietala ei ole osallistunut Karjalahden pohjoisosan asemakaavan muutosta (Tervahalli / Biltema) koskevaan käsittelyyn (Asianumero 650/10.02.03/2021). Osallisuusjävi.

4.3. Hyvinvointilautakunta

Talouden sopeuttaminen kohdistui vahvasti henkilöstömäärältään suureen hyvinvointitoimialaan. Työt talouden tasapainottamiseksi on aloitettu, mutta sitä pitää vielä jatkaa ja tehostaa. Toimiala ei pysynyt talousarviossa. Toimintakulut ylittivät talousarvion puoli miljoonaa euroa. Tilinpäätös 2021 tilanteesta toimintakulut ovat kasvaneet 100 000 euroa ja katetasolla heikkenemä on puoli miljoonaa euroa. Talousarviossa pysyminen ja talouden sopeuttaminen vaatii rohkeita ratkaisuja esihenkilötasolla.

Hyvinvointitoimialalla on meneillään paljon valtion rahoittamia hankkeita. Myönteistä on, että hyvinvointitoimiala on osannut hankkeistaa tekemistä ja saada valtiolta siihen rahoitusta. Vuoden 2022 aikana hyvinvointitoimiala haki 30 hanketta, joista myönteisen päätöksen sai 22 hanketta. Hankerahoitusta saatiin yhteensä 2,7 miljoonaa euroa, josta osa kohdentuu myös tuleviin vuosiin. Talouden tasapainon kannalta on kuitenkin ongelmallista, jos osa tarpeellisesta toiminnasta rahoitetaan hankerahoituksella. Suuri hankkeiden määrä mahdollistaa olemassa olevan henkilöstön siirtämisen hankkeisiin tai lisäresurssin saamisen. Kyseessä on kuitenkin tilapäinen rahoitus ja pitkällä aikavälillä se voi vääristää tosiasiallista tulo- ja menokehitystä kuin myös vakituisen henkilöstön tarvetta.

Kouluverkkouudistuksen tavoitteena oli vastata tulevaisuudessa pienenevään palvelutarpeeseen sekä tasata ryhmä- ja luokkakokoja. Kouluverkkouudistus vastaa myös kaupungin rekrytointihaasteisiin, joita esiintyy erityisesti varhaiskasvatus- ja opetuspuolella. Toimintoja uudelleen järjestelemällä pyritään siihen, että henkilökunta on sijoitettu järkevästi. Kouluverkkouudistukseen liittyen kaupunki toteutti kuulemisen. Kuntalaiset kokivat, että kysymysten vastausvaihtoehdot olivat ohjaavia, mistä syntyi sellainen vaikutelma, että asia oli päätetty jo ennen kuulemistä.

Tällä hetkellä henkilöstöpula näkyy muun muassa siinä, että johtajat joutuvat sijaistamaan varsinaisen henkilökunnan poissa ollessa kuin myös osaamis- ja jaksamishaasteena. Tarkastuslautakunta toteaa, että Eduhousen etäkoulutusympäristön kautta saatavaa osaamisen kehittämistä henkilökunnalle on syytä jatkaa myös tulevaisuudessa.

Monitoimihallin osalta hanke on edennyt, mutta käyttökatkot liikuntatilojen osalta ovat harmillisia. Alun perin luvattiin, ettei käyttökatkoja tule. Olisiko prosessin voinut toteuttaa ilman käyttökatkoja ja mistä viivästyminen johtuu? Liikunta ja harrastaminen on erittäin tärkeää kaikille kuntalaisille, mutta erityisesti lapsille ja nuorille, joille koronasulku on aiheuttanut haasteita. Liikuntaseurat tarjoavat lapsille ja nuorille merkittävän kodin ulkopuolisen tukiverkoston. Kemin lastensuojelu- ja huoli-ilmoitusten määrä on kasvanut merkittävästi (+31 %). Tulevaisuudessa tulee huomioida myös kolmannen sektorin toimintakyky lasten ja nuorten tukemisessa.

Kuntalaisten osallistaminen uudistusten yhteydessä on herättänyt keskustelua. Kuntalaisilla on sellainen tunne, että asia on jo valmisteltu pitkälle, ennen kuin heidän mielipidettään kysytään. Monitoimihallin osalta mielipiteitä tuli kuntalaisilta kahdeksan. Lukumäärää voidaan pitää todella pienenä asian merkittävyys huomioiden. Kolmannen sektorin näkemys ei tule mielipiteistä esille.

Kyselyä olisi voinut aktiivisemmin mainostaa, koska kyseessä on kuntalaisten kannalta merkittävä asia. Vastaisuudessa kyselyiden saavutettavuus eri-ikäisille tulee huomioida paremmin. Onko sosiaalista mediaa hyödynnetty kyselyn toteuttamisessa? Onko kouluilta tai urheiluseuroilta kysytty mielipidettä? Varsinaisen kuulemisen jälkeen suunnittelutyöryhmiin voi myös kutsua käyttäjien esim. urheiluseurojen edustajia paikalle, jotta tämän mittakaavan investoinnissa osataan huomioida käyttäjien tarpeet jo suunnitteluvaiheessa. Osallistamalla käyttäjiä jo suunnitteluvaiheessa saadaan tila mahdollisimman toimivaksi.

Kulttuuritoiminnan puolella merkittävin muutos vuoden 2022 aikana oli teatteritoiminnan ulkoistaminen, mikä oli myös ulospäin näkyvin talouden tasapainottamisen toimi. Prosessi oli henkilöstölle raskas sen aiheuttaman epävarmuuden vuoksi. Teatteritoiminta jatkuu kaupungissa yhdistyspohjalla entistä pienemmässä muodossa. Kaupunki on kumppanuussopimuksessa sitoutunut tukemaan taloudellisesti teatteritoimintaa.

Tilojen käyttöä on mietitty uudelleen. Lasten kulttuurikeskus siirtyi Huvikummusta taidemuseon tiloihin. Huvikummun tilat on muokattu nuorisotiloiksi sekä eri ryhmien kokoontumiskäyttöön. Kirjastossa on siirrytty omatoimikirjaston käytäntöön. Kirjaston aukioloajat aiheuttavat hämmennystä ja vaatisivat parempaa tiedottamista. Muutokset ovat vaatineet työntekijöiltä joustamista ja uuteen sopeutumista. Jatkuva muutos kuormittaa työntekijöiden jaksamista.

Hyvinvointilautakunta päätti vuonna 2022 laatia kulttuuristrategian ja tuoda sen päätöksentekoon vuoden 2023 aikana. Kulttuuristrategian on tarkoitus pohjautua Kemin kaupunkistrategian arvoihin ja sen on tarkoitus ohjata kaupungin kulttuurin kehittämistyötä tavoitteiden asettamisen kautta.

Kulttuuristrategiassa huomioidaan Kemin harrastus-, liikunta- ja kulttuurikasvatussuunnitelma, joka takaa lapsille ja nuorille tasa-arvoisen mahdollisuuden osallistua paikallisiin kulttuuri- ja liikuntapalveluihin.

Hyvinvointilautakunta hyväksyi järjestöstrategian marraskuun kokouksessa. Vuoden 2022 aikana avustuksia myönnettiin 50 yhdistykselle, mikä tukee vahvojen kumppanuuksien rakentamista järjestötoimijoiden kanssa sekä lisää yhteisöllisyyttä.

KULTTUURIPALVELUIDEN KÄYTTÖASTE TULEE HYVIN ESILLE SUORITETAULUKOSTA:

<i>Tulosalue</i>	Vapaa-aikapalveluiden kehittäminen ja koordinointi			
<i>Vastuhenkilö</i>	Marke Rautiala			
Suorite	Alkuperäinen talousarvio 2022	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	TILINPÄÄTÖS 2022
<u>Kävijöiden lukumäärä</u>				
Museotoimi	14 000	-	14 000	28 565
Kirjastotoimi	150 000	-	150 000	128 478
Teatteritoiminta	10 000	-	10 000	3216
Nuorisotoiminta (kävijä/aukiolokerta)	90 000	-	90 000	14 110
Musiikkitoimi	10 000	-	10 000	24 521
Kulttuuripalvelut	13 000	-	13 000	43 344
Hyvinvoinnin, terveyden ja liikunnan edistäminen	320 000	-	320 000	376 033
Asiakastytyväisyyskysely				7 kpl

4.4. Ympäristölautakunta

Ympäristötoimiala onnistui talouden sopeuttamisessa. Kuntalaisten suuntaan näkyvä konkreettinen asia on katujen kunnossapito ja talviurakointi. Katujen kunnossapito vaikuttaa suoraan vanhusten, vammaisten ja muiden erityisryhmien toimintamahdollisuuksiin ja kotona asumisen edellytyksiin. Ympäristölautakunta valitsi 21.6.2022 § 58 talvihoitourakoitsijat kaudelle 2022-2023. Valintaperusteena oli hyväksytty halvin tarjoushinta. Onko laatu- ja kalustovaatimus ollut riittävä? Liittymien aukaisu tehdään vain osassa kaupunkia, minkä vuoksi kuntalaiset ovat eriarvoisessa asemassa. Miten laadunvalvonta aurasurakoinnin osalta on toteutunut?

Vuorovaikutus on kaupunkistrategian mukaista avointa ja luotettavaa toimintaa. Vuoropuhelu ja tiedon kulku vaikuttaa laatuun ja lopputulokseen.

Kaupunkistrategian mukaista esteettömyyttä on parannettu esimerkiksi Sauvosaaren jalkakäytävien osalta.

Energian hinnan korotuspaineet näkyvät suoraan toimintakuluissa. Tarkastuslautakunta toteaa, että korotuksiin on pyritty varautumaan riittävällä harkinnalla.

Väestönsuojien ajantasaistamisen eteen työt on aloitettu. Missä vaiheessa tämä työ on menossa ja kuinka laajasti REDI:n suositukset on laitettu täytäntöön? Varautumisen eteen tehtyä työtä on hyvä tuoda kuntalaisten tietoon.

Onko kiinteistöjen osalta laadittu peruskorjaussuunnitelma, jonka pohjalta korjausvelka voidaan arvioida? Tämä vaikuttaa oleellisesti kaupungin tulevaisuuteen ja kaupungin talouden tasapainoon.

Miten ympäristötoimiala suhtautuu hankkeiden hyödyntämiseen yksittäisten strategisten painopistealueiden edistämiseksi?

4.5. Perusturvalautakunta

Yhtenä strategisena päämääränä on hyvinvoiva arki ja toimenpiteissä on mainittu hyvinvointialuevalmistelussa lähipalveluiden säilyminen. Mittaristossa on mainittu kuntalaiskysely. Onko kyselyä toteutettu? Hyvinvointialueen valmistelu ei ole näkynyt kovin vahvasti ulospäin. Tosin hyvinvointialueen valmisteluun on tilinpäätöksen mukaan osallistuttu eri työryhmissä. Osa työntekijöistä siirtyi osa-aikaisesti hyvinvointialueelle jo valmisteluvaiheen aikana. Viestintä valmistelun suhteen olisi voinut olla näkyvämpää. Ilmeisesti henkilökunta on kuitenkin saanut riittävästi tietoa valmistelusta.

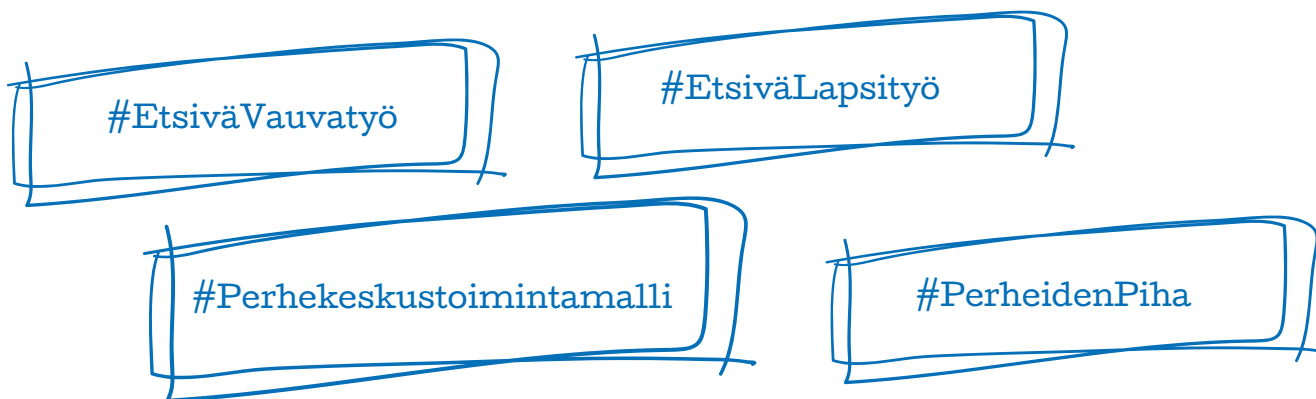
Mehiläinen Länsi-Pohjan hammashoidon vaikea saatavuus ja AVI:n tarkastukset nousivat esille koronan aikana. Perusturvalautakunta on käsitellyt AVI:n päätöstä 27.9.2022 § 106. Kaupungin vastuulla on huolehtia siitä, että ostopalvelutoimija täyttää veloitteensa. *“Aluehallintovirasto katsoo, että Kemissä suun terveydenhuollon hoidon tarpeen arviointia ei keväällä 2020 järjestetty terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaisesti. Aluehallintovirasto kiinnittää Kemien kaupunginhallituksen huomiota siihen, että kaupunki vastaa suun terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä ja niiden lainmukaisuudesta myös poikkeusoloissa. Kaupungin tulee varmistua siitä, että yksityiseltä palvelujen tuottajalta hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Asia ei anna aiheutta aluehallintoviraston enempään toimiin.”*

Miten kaupunki on toteuttanut omistajaohjausta Mehiläinen Länsi-Pohja Oy:n suuntaan? Mikä on suun terveydenhuollon saatavuus Kemissä tällä hetkellä? Suun terveydenhuolto vaikuttaa oleellisesti myös muihin sairauksiin ja niiden hoitoon esim. diabetes. Potilaita ei oteta kaikkiin toimenpiteisiin esim. tekonivelleikkaukset, mikäli suun terveydenhuollosta ei ole huolehdittu. Voiko tällä olla merkitystä myös leikkausjonojen poikkeuksellisen hyvään tilanteeseen? Tarkastuslautakunta haluaa nähtäväkseen 15.5.2020 allekirjoitetun sopimuksen, jolla Kemien kaupunki palautti reklamoidun 5 % ostohinnan Mehiläinen Länsi-Pohja Oy:lle.

Tarkastuslautakunta arvostaa jatkossakin vahvaa sopimusosaamista, kaupungin sopimusten ja kaupunkilaisten oikeuksien puolustamista.

Perusturvalautakunta on hyväksynyt tammikuun kokouksessaan lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeet. Vastuullisuus on välittämistä - on Kemien kaupungin yksi arvoista. Valitettavasti elämässä tulee tilanteita, joissa perhe tarvitsee yhteiskunnan tukea. Kaupungin tekemät ja perusturvalautakunnan hyväksymät lastensuojelun perhehoidon toimintaohjeet ovat selkeä työkalu sekä työntekijöille että perhetyötä tekeville tahoille. Tarkastuslautakunta toteaa toimintaohjeet selkeiksi ja vuosittaisen päivittämisen tärkeäksi toiminnan kehittämisen kannalta.

Perhesosiaalityön esittelyssä nousi esille lastensuojelu- ja huoli-ilmoitusten määrän kasvu (+31 %). Vuonna 2022 tehtiin noin 1300 lastensuojelu- ja huoli-ilmoitusta. Nuorisotyön ja uuden avatun Huvikummun toiminnan tärkeys korostuu näiden tilastojen valossa. Kyseessä ovat poikkihallinnolliset ongelmat ja tarkastuslautakunta toivoo, että myös hyvinvointilautakunta ottaa kantaa näihin kysymyksiin. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kuntaan jäi nuorisotyö ja siihen tulee jatkossakin kohdentaa resursseja. Nuorisotyöllä on oikeasti merkitystä. Mitkä nykyisistä toimista ovat ennaltaehkäiseviä? Kohdentuuko säästötoimenpiteet ennaltaehkäiseviin palveluihin? Miten kaupunki voi kohdentaa tukitoimia alle kouluikäisien lasten perheisiin? Perhekahviloita ja vastaavia avoimia kohtaamistiloja on hyvä edelleen järjestää. Tilojen toiminnallisuuteen, turvallisuuteen ja kuntoon tulee kiinnittää huomiota.

Ikäihmisten perhehoidon toimintamalli on valmistunut ja koulutukseen on osallistunut kahdeksan perhehoitajaa. Onko toiminta lähtenyt käytännössä liikkeelle? Riittävätkö nykyiset resurssit vastaamaan tarpeeseen? Tarkastuslautakunta toivoo, että toimintojen siirryttyä hyvinvointialueelle yhteistyö säilyy hyvänä Lapin hyvinvointialueen ja kuntien vanhusneuvostojen välillä. Lisäksi Kemin hyvinvointilautakunta voisi ottaa jonain vuonna painopistealueekseen ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen.

Perusturvalautakunnan kokouksessa 31.5.2022 on käsitelty kotihoidon tilannekatsausta. Työntekijöiltä on kysytty kotihoidon puutteista. Henkilöstön kuulemisesta ja keskustelusta tehtiin lista kehitettävistä tai seurattavista asioita, joista raportoidaan perusturvalautakunnalle säännöllisesti. Puutteiden perusteella on tehty konkreettisia toimenpiteitä ja hankintoja. Tarkastuslautakunta pitää toimintaa esimerkillisenä ja työntekijöiden näkemystä kunnioittavana.

Perusturvalautakunta on tehnyt työtä työhyvinvoinnin eteen. "Koska psykososiaalinen kuormitus on kasvanut kotipalvelussa, on sitä pyritty vähentämään lisäämällä esimiesten läsnäoloa, viikoittaisten tiimitiimien järjestämisellä, tiedottamisen lisäämisellä sekä tasapuolisella työsuunnittelulla. Työvuorosuunnittelua on arvioitu yhteistyössä työsuojelun kanssa. Esimiesten puuttumista epäasialliseen käytökseen työyhteisössä on tehostettu. Työhyvinvoinnin toimenpiteitä jatketaan." Tarkastuslautakunta kiittää perusturvalautakunnan luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita määrätietoisesta työstä työhyvinvoinnin edistämiseksi. Jatkossa toivotaan, että vuorovaikutus henkilökunnan ja esihenkilöiden välillä toimii sujuvasti ja palautteet käsitellään normaalin organisaatorakenteen puitteissa.

5. Konsernin tavoitteiden arviointi

Kemin kaupunginvaltuusto on hyväksynyt uuden konserniohjeen 31.1.2022 § 4. Kaupunginjohtaja on nimennyt (KH 14.3.2022 § 72) konsernihallinnon edustajiksi kaupunkikonserniyhtiöiden hallitukseen puhe- ja läsnäolo-oikeudella viranhaltijat seuraavasti: Kemin Matkailu Oy: elinvoimajohtaja Mervi Nikander, Kemin Energia ja Vesi Oy: ympäristöjohtaja Mika Grönvall sekä Kiinteistö Oy Itätuuli: hallinto- ja kehitysjohtaja Jukka Vilén.

Tarkastuslautakunnassa kuultavina konserniohjauksesta ovat olleet hallinto- ja kehitysjohtaja Jukka Vilén, elinvoimajohtaja Mervi Nikander sekä kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen. Konserniyhtiöiden toimitusjohtajista ovat olleet kuultavina Kemin Satama Oy:n toimitusjohtaja Markku Rautio, Kemin Energia ja Vesi Oy:n toimitusjohtaja Mikko Kangasniemi sekä Kemin Matkailu Oy:n toimitusjohtajana 1.8.2022 aloittanut Jaakko Löppönen.

Osittain uudenlaisen omistajaohjauksen omaksuminen on asettanut haasteita sekä kaupungin että konserniyhtiöiden johdolle. Kaupungin ja konserniyhtiöiden välisessä vuorovaikutuksessa on kehitettävää. Konserniyhtiöille tulee asettaa selvät tavoitteet talousarviossa ja konserniohjauksessa. Osa yhtiöistä kokee, ettei kaupunki kuuntele yhtiötä tarpeeksi esim. tarpeesta korottaa hintoja. Konserniyhtiöt kokivat myös, ettei kaikkiin yhteydenottoihin vastata. Konserniyhtiöt toivovat säännöllistä yhteydenpitoa ja pysyvää yhteyshenkilöä. Tarkastuslautakunta toivoo, että jokaiseen konserniyhtiöön nimetään kaupungin edustaja. Vuosikellomallista voisi olla hyötyä konserniohjauksessa. Yhteispalaverit konserniyhtiöiden kesken on koettu hyväksi.

6. Muut toiminnan arvioinnit

HENKILÖSTÖ

Kaupungin henkilöstön keskuudessa on ollut liikehdintää. Talouden tasapainottamisen seurauksena henkilöstömäärä on vähentynyt. Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä toteutettiin myös talous- ja palkkahallinnon ulkoistus Sarastialle. Henkilöstövaihdosten yhteydessä tulee huolehtia riittävän resurssin säilymisestä kaupungilla ja riittävästä perehdytyksestä. Edellisessä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota henkilöstön työhyvinvointiin ja tähän asiaan on tarkoitus palata isojen muutosten tasaannuttua vuoden 2024 aikana. Henkilökunnan työhyvinvointi heijastuu suoraan kaupunkilaisille tarjotun palvelun laatuun.

REKRYTOINNIT

Rekrytoinnissa tulee kiinnittää huomiota houkuttelevuuteen. Työntekijöistä alkaa olla pula lähes joka alalla. Kaupungit ja kunnat markkinoivat rekrytoinnin yhteydessä kaupunkia ja kuntaa eikä suoranaisesta haettavissa olevaa paikkaa. Palkkauksesta mainitaan sen olevan kvtesin mukainen. Esimerkiksi työsuhde-edut ja tietyissä tilanteissa euromääräinen palkka voitaisiin kirjata auki.

STRATEGIA

Tilinpäätöksessä strategian toteuma toimenpiteissä ja arvioissa on syytä kiinnittää huomiota taulukoiden täyttöön. Nyt osa tavoitteista esim. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet on kuvattu auki kaikille toimialoille huolimatta siitä, kuka niistä vastaa. Tyhjät osat toteuman kohdalla antavat mielikuvan, ettei asioihin ole reagoitu esim. kiusaamisen ehkäisy, joka kuuluu luontevasti hyvinvointitoimialalle ja keskushallinnosta henkilöstöosastolle. Strategian tiivistäminen entisestään ja mittariston järjeistäminen on tarpeen. Nyt mittareita on paljon ja monet niistä määrällisiä mittareita. Vuoden aikana voisi olla muutamia selkeitä seurantakohteita, joita arvioidaan myös laadullisesti.

VAIKUTTAMISTOIMIELIMET

Vaikuttamistoimielimiä kuultiin tarkastuslautakunnan kokouksessa 12.4.2023. Vanhus- ja vammaisneuvoston kestoteemana nousee säännöllisesti esille katujen kunnossapito ja esteettömyys. Erityisesti liikunta- ja aistirajoitteisille katujen huono kunto aiheuttaa vaikeuksia arjesta selviämisessä. Lautakunnat voisivat pyytää oma-aloitteisesti lausuntoja nuorisovaltuustolta sekä vanhus- ja vammaisneuvostolta. Viime aikoina lausuntoja on pyydetty vähän. Yhteydenpito ei saa olla vaikuttamistoimielinten oman aktiivisuuden varassa. Vaikuttamistoimielinten edustajien nimeäminen lautakuntiin ja viranhaltijoiden osallistuminen vaikuttamistoimielinten kokouksiin lisää vuorovaikutusta. Myönteistä on, että vaikuttamistoimielinten kannanotoille on annettu painoarvoa ja heidän tärkeäksi kokemia asioita on viety eteenpäin.

7. Tarkastuslautakunnan kannanotto

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Kemin kaupungin tilinpäätös on laadittu ohjeiden ja sääntöjen mukaan ja se antaa oikean ja riittävän kuvan kaupungin vuoden 2022 toiminnasta. Tämän johdosta tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto voi hyväksyä tilinpäätöksen ja tilivelvollisille voidaan myöntää vastuuvapaus.

Kaupungin talous on edelleen vahvasti alijäämäinen ja vaatii lisätoimia talouden tasapainottamiseksi. Talousarvion 2024 suunnitelmavuosineen tulee olla kuntalain 110 §:n mukainen ja alijäämä tulee saada katetuksi vuoteen 2026 mennessä.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että jatkossa tilinpäätös valmistuu lakisääteisessä ajassa maaliskuun loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta toivoo, että kaupunginhallitus kokoaa vastineet eri lautakunnilta ja laatii niistä **yhden dokumentin** vastineeksi tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen syyskuun 2023 loppuun mennessä. Vastine tulee toimittaa valtuustolle ja tarkastuslautakunnalle.

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti.

ALLEKIRJOITUKSET

Sari Ekorre

Joni Määttä

Janne Saarijärvi

Heidi Anttila

Kimmo Peltonen

Petri Kittilä

Essi Rytilahti

Merja Heikka

Mauri Jaakkonen

ARVIOINTIKERTOMUS 2022

Kemin kaupunki

Valtakatu 26, 94100 Kemi

016 259 111

kirjaamo@kemi.fi

www.kemi.fi

